

VALUE ORIENTATIONS AND POTENTIAL OF OUT-OF-SCHOOL EDUCATION IN THE CURRENT CONDITIONS OF THE COUNTRY'S DEVELOPMENT

Institute of Problems on Education of the National academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Ukraine, 04060, Kyiv, 9 M. Berlinskogo Street.

The materials of the article represent aspects of the modern development of out-of-school education in Ukraine. The statistical data are given, the existing problems are indicated. The role of out-of-school education as an institution of upbringing, the content of which should be aimed at the formation of a world outlook, the upbringing of patriotic qualities of a person, is actualized; the educational and social-pedagogical potential of additional education is briefly presented. Basic provisions:

- the alignment of the minds for the becoming of the saint, the integration of national and national values, the formulation of the social position on the basis of knowledge about the culture, the everyday development of the territory;
- Education moral anchors, the formality of the individuality, the culture of children and young people.

The article contains examples from the activities of out-of-school institutions on the implementation of relevant projects. For example, a charitable project "Kindness for Christmas." The project is aimed at helping those children who need it. This year, among the children, students whose parents died in the war.

The materials of the article represent the materials of the study of the laboratory of out-of-school education. In particular, the social and personal values of students (14-16 years), their social position were studied. The questionnaire contains a question about understanding the concept of "patriotism". Also there is a question about whether the students are patriots of Ukraine.

Key words: out-of-school education; out-of-school education institutions; values; educational and socio-pedagogical potential of out-of-school education.

References

1. Bech, I. & Chorna K. (2014). *Programa ukrainskogo patriotichnogo vihovanna ditey ta uchnivskoy molodi* [Ukrainian program of patriotic education of children and youth]. Available to: <http://www.ipv.org.ua/data/28.01.15/Programa%20patriotychnogo%20vyhovannya.pdf>

2. Chorna K. (Ed.) (2012). *Vihovuyemo gromadian-patriotiv Ukraine* [Educate citizen-patriots Ukraine]. Cherkasi.

УДК 373.3.035:331

О. Л. Морін, м.Київ

**АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

У статті зазначається, великий потенціал у створенні сприятливих умов для трудового виховання молодших школярів мають позашкільні заклади освіти, з огляду на те, що специфіка їхньої діяльності, забезпечує інтеграцію елементів трудового виховання у зміст усіх напрямів позашкільної освіти. Специфіка забезпечення трудового виховання молодших школярів у закладах позашкільної освіти вимагає переходу до компетентнісної моделі навчання і виховання. Для забезпечення дієвості формування в учнів ціннісного ставлення до праці, варто здійснювати упорядковування виховних впливів, тобто певним чином планувати виховну діяльність.

Ключові слова: трудове виховання, молодші школярі, учнів молодших, позашкільна освіта.

Сьогодення характеризується глобалізацією соціальних, економічних і культурних процесів, а поступ української держави до європейської співдружності вимагає кардинального оновлення освітнього простору країни. Розгортання реалізації концепції Нова Українська школа, загалом перехід системи освіти на новий зміст та структуру, на наш погляд, також актуалізують проблему модернізації трудового виховання і трудової підготовки учнівської молоді, відповідно до наявної соціально-економічної ситуації в країні та стану ринку праці.

Особливу значущість трудове виховання набуває для учнів початкових класів. Саме в цей віковий період закладаються основи ціннісного ставлення до праці, яке позитивно впливає на формування особистісних якостей, розвиває впевненість у собі, забезпечує самовиховання і саморозвиток молодшого школяра [5, с. 189].

Потужний потенціал у забезпеченні трудового виховання учнів мають заклади позашкільної освіти, метою діяльності яких, як зазначено у Законі України «Про освіту» (ст. 14), є розвиток здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншої творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації у професійної діяльності [2]. Позашкільна освіта загалом, у всіх її формах, дозволяє створити сприятливі умови для стимулювання ініціативи й самостійності учнів, розвитку їхніх пізнавальних інтересів, схильностей, задатків та здібностей, залучення до активної участі у різних видах освітньої діяльності. Найхарактернішими її особливостями є невимушене, неформальне спілкування між педагогами і учнями, надання дітям можливостей для

вільного самовираження, самостійного вибору та використання на свій розсуд різноманітних форм такої діяльності. Маючи можливість вільно виявляти ініціативу, діти з інтересом і захопленням беруться за справу, нерідко демонструючи значно більшу активність та самостійність, ніж на уроках в школі [6].

Система позашкільної освіти України нині перебуває на важливому етапі розвитку, на етапі переходу до більш якісного стану. Це відповідно, вимагає удосконалення зміст позашкільної освіти, його регламентації та обґрунтування змісту на сучасних наукових засадах. Водночас, актуалізується питання розроблення сучасних виховних технологій спрямованих на формування ціннісної сфери особистості вихованця. Відтак, увагу педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів варто зосередити на навчальному змісті і методиках, які б сприяли формуванню цінностей як способів самопізнання та самореалізації особистості у різних видах творчої діяльності, і особливо ціннісного ставлення до праці [8].

Існують певні суперечності, між об'єктивною потребою суспільства в трудовій підготовці молодших школярів і реальними можливостями її забезпечення в діяльності заклади позашкільної освіти; між соціально і науково обґрунтованою потребою системи освіти в педагогах, готових до здійснення трудового виховання молодших школярів на рівні сучасних вимог, і недостатньою теоретичною розробленістю означеної проблеми в педагогічній науці.

Актуальність проблеми і водночас її недостатня розробленість зумовили вибір теми статті, яку присвячено розгляду питання трудового виховання молодших школярів у закладах позашкільної освіти.

Теоретико-методологічну основу дослідження проблеми трудового виховання учнів складають праці, у яких, в першу чергу, розглядаються моделі побудови виховних систем, на основі реалізації педагогічного потенціалу праці (Дж. Дьюї, Т. Кампанелла, Я. Каменський, А. Макаренко, Т. Мора, Р. Оуен, Ж.-Ж. Руссо, С. Русова, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський, П. Христианович та ін.); теоретичні засади трудового

виховання (П. Атутов, П. Блонський, А. Глущенко, П. Костенков, А. Макаренко, І. Мартинюк, І. Мар'єнко та ін.); виховання ціннісного ставлення (К. Абульханова-Славська, І. Бех, Б. Братусь, М. Грашкова, О. Здравомислов, О. Кононко, О. Кривов'яз, О. Леонтєв, Є. Мілерян, І. Чесноковата, Г. Щукіна, В. Ядов, Д. Фельдштейн та ін.); формування готовності учнів до праці (В. Поляков, Д. Тхоржевський, Є. Фрейкман, Л. Фрідман та ін.); мотивація трудової діяльності (О. Бодальов, І. Божович, Є. Верещак, В. Войтко, Ф. Іващенко, О. Кривов'яз, В. Котирло, В. Мерлін, В. Моляко, Ю. Польцин, В. М'ясищев, Л. Сапожнікова, М. Савчин, С. Рубінштейн та ін.); загальні аспекти трудового виховання учнів (Є. Верещак, В. Войтко, Л. Гуцан, Д. Закатнов, О. Коберник, М. Левківський, Г. Левченко, В. Мадзігон, В. Мачуський, В. Сидоренко, М. Тименко, Д. Тхоржевський та ін.); виховання ціннісного ставлення до праці (Ю. Белов, А. Вихрущ, Н. Калініченко, Я. Кепша, Ю. Коломієць, І. Косик, І. Матюша, В. Марущак, Б. Мельнеченко, В. Назаренко, Л. Оршанський, С. Павх, А. Пашинський, А. Рацул, Ф. Рискін, М. Рябухін, В. Савченко, В. Салієнко, Н. Слюсаренко, А. Терещук, І. Ткаченка, Ю. Туранов, Н. Шевченко, В. Шутяк та ін.); організація виховної роботи у позашкільних закладах освіти (О. Биковська, В. Вербицький, Л. Бондар, А. Бойко, А. Корнієнко, Т. Кречотіна, О. Литовченко, О. Липецький, В. Маринич, В. Мачуський, Н. Перепелиця, О. Просіна, Г. Пустовіт, Н. Сидоренко, Л. Тихенко та ін.).

Трудове виховання учнів в системі позашкільної освіти можна розглядати як цілеспрямований, організований, систематичний педагогічний процес залучення і стимуляції учнів до різноманітних видів праці з метою формування певних виробничих знань, умінь, навичок, розвитку творчого мислення, інтелекту, працьовитості, усвідомлення необхідності праці як основи життєдіяльності кожної людини.

Загалом, зміст трудового виховання полягає в здійсненні психологічної і практичної підготовки учнів до праці, формуванні навичок колективної праці, культури праці та вмінь поєднувати в ній фізичні зусилля і творчість, розвитку здібностей, інтересів до науки. Трудове виховання набуває

особливої актуальності в дошкільному і молодшому шкільному віці. Саме в ці вікові періоди закладаються основи ціннісного ставлення до праці, яке позитивно впливає на формування особистісних якостей, розвиває впевненість у собі, забезпечує самовиховання і саморозвиток молодшого школяра [5, с. 189].

Трудове виховання у закладах позашкільної освіти, здійснюється практично в усіх її напрямках, в процесі різних форм діяльності учнів. При цьому відбувається:

- виховання в них потреби до нових знань;
- формування умінь і навичок, необхідних у практичній діяльності;
- розвиток здатності застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань тощо.

Інтеграція елементів трудового виховання, так чи інакше, відбувається у зміст усіх напрямів позашкільної освіти та опосередковане активне сприяння йому. Для посилення дієвості означеної інтеграції, кожне заняття, незалежно від напряму позашкільної освіти, має бути побудовано відповідно до усвідомленої і спеціально визначеної навчальної та виховної мети. Реалізації виховного потенціалу заняття відбувається за умови здійснення відбору доцільного змісту навчального і практичного матеріалу з метою визначення його виховних можливостей, добору засобів для вдосконалення структури заняття, визначення доцільної комунікативної взаємодії між суб'єктами навчального процесу відповідно до кожного етапу заняття тощо. Загалом, у сучасній педагогічній науці, процес виховання розглядають як складний, довготривалий, відмічають, що його дієвість залежить від обов'язкової динамічної взаємодії вихователя та вихованців, в центрі якої має знаходитися особистість дитини [1, с. 90].

Один із шляхів забезпечення означеного підходу пов'язано з включенням в процес самого заняття певних виховних ситуацій та додаткової інформації. Завдання педагогічних працівників позашкільного закладу наповнити кожне заняття повноцінним спілкуванням, продуманою комунікативною взаємодією, спрямованою на формування атмосфери щирої

взаємоповаги і дієвої співпраці. Педагогу варто виявляти і усвідомлювати відносини, що складаються безпосередньо на занятті і здійснювати організацію виховного впливу на особистість через систему цих відносин.

В основі виховання у молодших школярів ціннісного ставлення до праці в процесі занять лежить передача соціального досвіду, трудових навичок, розвиток особистості дитини як суб'єкта суспільних міжособистісних відносин, розвиток вміння орієнтуватися в соціальних ситуаціях, правильно обирати адекватні способи поведінки з людьми і реалізовувати ці способи в процесі взаємодії, залучення його до цінностей людства і конкретного суспільства.

Таким чином, метою трудового виховання молодших школярів у системі позашкільної освіти є формування, у межах вікових можливостей, комбінації наскрізних знань, умінь та системи цінностей, які у динамічному розвитку визначають їхню здатність успішно здійснювати освітню діяльність, розв'язувати практичні завдання у власному побуті, закладають основи для побудови у майбутньому професійної траєкторії.

В роботі педагогів позашкільної освіти знаходить відображення використання ігрових форм навчання, проблемних ситуацій, розвиваючих завдань, творчої діяльності, під час якої здійснюється ознайомлення молодшого школяра зі світом праці та професій; використовуються різноманітні методи і засоби підготовки молодшого школяра до життя і праці; здійснюється включення молодшого школяра в трудову діяльність. Такі підходи закладено і у Концепції Нової Української школи, де базовими компетентностями у природничих науках і технологіях визначено наукове розуміння учнями природи і сучасних технологій, здатність застосовувати його в практичній діяльності, а сама компетентність формується в процесі вибору технологій виготовлення виробів, проектної діяльності, роботи з різними джерелами інформації [3].

Варто зазначити, провідною ідеєю освітньої діяльності позашкільних навчальних закладів у всьому розмаїтті форм і методів є формування означених базових компетентностей. Їхня сутність полягає у надбанні і

розвитку певних особистісних якостей зростаючої особистості та забезпечення її відповідною системою знань, умінь і навичок щодо адаптації у сучасному соціумі. Результатом таких процесів є створення вихованцем позашкільного навчального закладу у власній свідомості образу соціального світу, частиною якого є уявлення про самого себе як його частини. Саме цей образ і стає для зростаючої особистості власноруч створеною соціальною реальністю, у якій відбувається її життєдіяльність у всьому розмаїтті її проявів.

Отже, зміст позашкільної освіти має бути спрямовано на формування в учнів розуміння того, що для того щоб бути компетентним необхідно уміти мобілізувати наявні знання і досвід, свій внутрішній потенціал і волю для вирішення проблеми у конкретних життєвих ситуаціях. Тобто, компетентність за такого розуміння проблеми не зводиться до знань і умінь у їх кількісному співвідношенні й конкретному обсязі, а набагато важливіше, що вона є прямо пропорційною активності й усвідомленому ставленню зростаючої особистості до власної освіченості. Сформовані в учнів ключові компетентності за своєю сутністю є загальним і широким визначенням адекватного прояву їхнього соціального життя в сучасному суспільстві [7].

Для забезпечити дієвість формування в учнів означених вище новоутворення особистості, варто певним чином упорядковувати виховні впливи, тобто певним чином планувати і здійснювати виховну діяльність.

Стисло розглянемо орієнтовні підходи до планування педагогічними працівниками закладів системи позашкільної освіти виховної діяльності.

Доцільно планування виховної роботи будувати у наступній послідовності:

- аналіз і психолого-педагогічне діагностування;
- прогнозування;
- визначення мети та завдань діяльності;
- визначення змісту;
- вибір засобів, форм і методів;
- планування освітнього процесу;

- реалізація плану;
- аналіз результатів і прогнозування нової ситуації.

Аналітично-діагностична діяльність педагога позашкільного освітнього закладу відбувається у декілька етапів.

На першому, відбувається підготовка самого педагога до проведення конкретної справи. Визначається предмет та мета педагогічного аналізу, розробляється програма та інструментарій аналітичної діяльності. На другому, педагог здійснює збір та систематизацію інформації про виховний процес, аналіз і оцінку результатів педагогічної діяльності, виявлення позитивних та негативних моментів у вихованості учнів, визначає проблеми та протиріч у виховному процесі, складає прогноз розвитку виховної системи групи, формулює висновки і пропозиції щодо удосконалення та оновлення освітнього процесу у групі. На третьому, педагог оцінює проведену аналітичну діяльність, усуває фактичні і стилістичні неточності в інформаційно-аналітичних матеріалах, вносить необхідні корективи [4].

Наступним етапом побудови виховної діяльності є прогнозування. В першу чергу, це передбачення майбутнього, враховуючи мотиви, інтереси, нахили вихованців, а також знання про загальні закони та закономірності розвитку особистості. Якість прогнозування залежить від особистості педагога позашкільного освітнього закладу і здійснюється з використанням життєвого, професійного досвіду, інтуїції, імпрровізації.

Далі відбувається визначення мети та завдань діяльності. Для опанування технологією визначення цілей необхідно орієнтуватися в ієрархії цілей. Існують декілька підпорядкованих цілей. Вищі цілі освіти та виховання носять характер соціального замовлення. Загальні цілі визначаються за напрямками виховання громадянина України. Важливо вміти визначати робочі цілі та завдання як певне співвідношення соціальних цілей освіти з тими конкретними особливостями вихованців, які можемо визначити у процесі психолого-педагогічного діагностування і прогнозування [4].

Цілі та завдання робочого рівня мають відповідати низці технологічних вимог. Вони мають бути конкретними, можуть бути виконані в масштабі

запроектованої педагогічної дії (заняття, бесіди, виховного заходу тощо), бути спрямованими на свідомість, почуття, поведінку вихованця. Так, очікувані результати, це є:

- запроектовані педагогом зміни в знаннях, ідеалах чи світогляді особистості;
- бажані зміни емоційного відношення, мотивів, ціннісних орієнтирів особистості в певній сфері педагогічної співпраці;
- конкретні зміни у вміннях, навичках, індивідуальних особистих якостях (здібності, риси характеру), які можуть проявитись в організованій справі, поведінці, у взаємовідношеннях з оточуючими.

Далі має відбуватися визначення змісту, вибір засобів, методів, форм організації діяльності групи. Ще раз наголосимо, навчання і виховання – це складові єдиного процесу, під час якого навчання спрямовано до інтелекту, а виховання – до почуттів, емоції. Змістом виховання є моральні норми, правила, переконання, відношення до навчання, праці, оточуючих людей, до себе, до суспільної власності – все це повинно формувати певний тип поведінки особистості. Зміст навчання і виховання має бути доступним, відповідати віковим та індивідуальним особливостям вихованців, рівню їх підготовки, умовам організації освітнього процесу.

У виборі змісту виховання доцільно зважати на те, що зміст має бути тісно пов'язаним з наукою і життям, відображати сучасних і перспективних тенденцій суспільного розвитку, реалізуватися в конкретних видах діяльності вихованців, на основі співпраці педагогів і вихованців.

Співпрацю варто будувати на основі суб'єкт-суб'єктною взаємодії, щирого спілкування, оскільки формування особистості проходить під час конкретних ситуацій діяльності та комунікації. Особливості стилю педагогічного спілкування впливають на педагогічні результати, особливості оціночних міркувань педагога, їх об'єктивність, зацікавленість вихователя у створенні емоційного настрою, реагування на рівень ініціативи дітей, заохочення ініціативи дітей в діяльності та спілкуванні, сприйняття їх

поглядів, заперечень, вміння помітити позитивні досягнення, сформувавши у них прагнення до вдосконалення.

При виборі форм організації виховання доцільно орієнтуватися на дві класифікації: за провідним засобом і методом (словесні, наочні, практичні) і за числом учасників педагогічного процесу (індивідуальні, групові, масові) [4].

Безпосереднє планування (перспективне, оперативне, поточне) освітнього процесу є одним з етапів управління процесом формування особистості. Це спільна діяльність педагога позашкільного освітнього закладу, дітей і дорослих у визначенні цілей, змісту, та способів організації виховного процесу і життєдіяльності колективу групи, організаторів і учасників намічених справ, термінів їх проведення.

У самому плані має бути відображено:

- зв'язок з життям; різносторонність виховної роботи;
- доцільність вибраних форм організації; конкретні справи і раціональний розподіл їх за часом;
- опора на вихованців, сім'ю, громадськість.

І завершується планування стадіями його реалізації та подальшого оцінювання дієвості. В свою чергу вони є першими кроками до діагностування нової виховної ситуації і побудови наступного плану [4].

Висновок. Специфіка забезпечення трудового виховання молодших школярів у закладах позашкільної освіти вимагає переходу до компетентної моделі навчання і виховання, що передбачає зміщення акцентів у навчальній діяльності з вузько-предметних на загально-дидактичні, оновлення структури та змісту кожного напрямку позашкільної освіти, корегування змісту окремих тем предметних сфер з акцентом на особистісно-розвивальні, ігрові методики навчання, визначення та оцінювання результатів навчання через ключові та предметні компетентності учнів, запровадження інноваційних, ігрових технологій навчання, інтерактивних методів групового навчання тощо.

Але компетентність не означає лише доступну вікову поінформованість дитини в широкому колі життєвих проблем, а цілий комплекс характеристик:

- розвинений чуттєвий досвід;
- навички практичного життя;
- розвинені потреби, здібності, звички;
- набір ключових особистих властивостей, які гарантують дитині пристосованість до життя;
- уміння орієнтуватись у змінних умовах, знаходити оптимальні засоби реалізації свого особистісного потенціалу.

Спонукою для сформованості компетентності є прагнення до самоствердження та широкі соціальні мотиви. Якість навчальних здобутків мають трансформуватися у систему компетентностей суб'єкта. Лише власні надбання учня мають достатній потенціал для такої компетентності.

На нашу думку, провідним завданням позашкільної освіти також має бути забезпечення методичних і організаційних умов для відповідної самостійної діяльності молодших школярів, в процесі якої вони наближено відтворюють і орієнтовно моделюють елементи професійної діяльності дорослих. Це шлях від усвідомлення поставленого завдання, вибору засобів її вирішення, виконання в матеріальному вигляді, прояв творчості тощо.

Список використаних джерел:

1. Гуцан Л. А. Виховання в молодших школярів ціннісного ставлення до праці / Л. А. Гуцан // Педагогіка та психологія сьогодні: постулати минулого і сучасні теорії : зб. наук. робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф. (20-21 жовтня 2017 р., м. Одеса). – Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2017. – С. 90.
2. Закон України «Про освіту» / Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017, №38-39.
3. Концепція «Нова Українська школа». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>.
4. Щодо планування роботи педагога навчального закладу системи загальної середньої освіти / Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2008 №1/9-520.
5. Охріменко З. В. Виховання ціннісного ставлення молодших школярів до праці у сім'ї як педагогічна проблема / З. В. Охріменко // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал: матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання

НАПН України за 2016 рік / За ред. І. Д. Беха, Ж. В. Петрочко. – Вип. 5. – Івано-Франківськ : НАІР, 2017. – С. 189.

6. Техническое творчество учащихся: учеб. пособие для студентов пединститутов и учащихся педучилищ по индустр.-пед. спец. / [Ю. С. Столяров, Д. М. Комский, В. Г. Гетта и др. ; под ред. Ю. С. Столярова, Д. М. Комского]. – М. : Просвещение, 1989. – 223 с.

7. Формування у вихованців позашкільних навчальних закладів базових компетентностей : монографія / В. В. Вербицький, А. Е. Бойко, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко, О. П. Липецький, О. В. Просіна та ін ; за ред. В. В. Мачуського. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2015. – 330 с.

8. Формування ціннісних орієнтирів навчально-виховного процесу у поза-шкільних навчальних закладах : монографія / [А. Е. Бойко, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко, О. І. Любич, В. В. Мачуський, О. В. Просіна, Г. П. Пустовіт, Л. В. Тихенко ; за ред. В. В. Мачуського]. – Київ : ТОВ «Задруга», 2017. – 220 с.

Морин О. Л.

АСПЕКТЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ТРУДОВОГО ВОСПИТАНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ВНЕШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Институт проблем воспитания Национальной академии педагогических наук Украины 9, ул. Максима Берлинского, Киев, 04060, Украина

В статье отмечается, большой потенциал в создании благоприятных условий для трудового воспитания младших школьников имеют внешкольные учебные заведения. Специфика деятельности внешкольных учебных заведений создает благоприятные условия, для обеспечивает интеграции элементов трудового воспитания в содержание практически всех направлений внешкольного образования. Специфика обеспечения трудового воспитания младших школьников в учреждениях внешкольного образования требует перехода к компетентностной модели обучения и воспитания. Такой подход предполагает смещение акцентов в учебной деятельности с узко-предметных на обще дидактические.

Также выявляется необходимым обновление структуры и содержания каждого направления внешкольного образования, корректировка содержания отдельных тем предметных сфер с акцентом на личностно-развивающие, игровые методики обучения. При этом оценивание и анализ результатов обучения должен осуществляться через ключевые и предметные компетентности учащихся, внедрение инновационных, игровых технологий обучения, интерактивных методов группового обучения и тому подобное.

Ключевые слова: трудовое воспитание, младшие школьники, учащиеся младших, внешкольное образование.

Morin O. L.

ASPECTS OF ENSURING THE LABOR EDUCATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN IN OUT-OF-SCHOOL INSTITUTIONS

Institute of Problems on Education of the National academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Ukraine, 04060, Kyiv, 9 M. Berlinskogo Street.

The article points out that out-of-school educational institutions have a great potential in creating favorable conditions for the labor education of junior schoolchildren, given that the specificity of their activities ensures the integration of elements of labor education into the content of all areas of out-of-school education. The specifics of ensuring the labor education of junior schoolchildren in institutions of extracurricular education requires a transition to a competence model of education and upbringing, involves shifting the emphasis in educational activities from narrowly-subjective to general didactic, updating the structure and content of each branch of extracurricular education, adjusting the content of certain topics of subject areas with emphasis on personal-developing, game teaching methods, the definition and evaluation of learning outcomes through key and subject-matters the competence of students, the introduction of innovative, gaming learning technologies, interactive group teaching methods and the like.

The article notes that competence does not mean only an accessible age-related awareness of the child in a wide range of life problems, but a whole complex of characteristics. Motivation for the formation of competence is the desire for self-affirmation and broad social motives. The quality of educational achievements must be transformed into the competency system of the subject. Only the pupil's own achievements have sufficient potential for such competence.

In our opinion, the leading task of extracurricular education should also be the provision of methodological and organizational conditions for the corresponding independent activity of junior schoolchildren, in the process of which they approximately reproduce and roughly model the elements of professional activity of adults.

But, to ensure the effectiveness of the formation of students' value attitude to work, should be implemented in the order of educational impact, that is, in a certain way, plan educational activities.

Key words: labor education, junior schoolchildren, junior students, out-of-school education.

References

1. Hutsan, L. A. (2017). Vychovannja v molodshykh shkoljariv cinnisnogho stavlennja do praci [Upbringing of junior pupils value attitude to work]. In zb. nauk. robit Mizhnar. nauk.-prakt. konf.: "Pedagoghika ta psykholohija sjoghodni: postulyaty mynulogho i suchasni teoriji". Odesa: GhO «Pivdena fundacija pedagoghiky [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrajinjy «Pro osvitu» (2017). [Law of Ukraine "On Education"]. In Vidomosti Verkhovnoji Rady. (38-39).

3. Koncepcija Nova Ukrajinjsjka shkola. (2017). [Concept The New Ukrainian School]. Retrieved from <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>.

4. Shhodo planuvannja roboty pedagogha navchaljnogho zakladu systemy zaghaljnoji serednjoji osvity [On the planning of the work of the teacher of the educational institution of the system of general secondary education]. Letter dated August 14, 2008 No. 1 / 9-520 of the Ministry of Education and Science of Ukraine.

5. Okhrimenko, Z. V. (2017). Vychovannja cinnisnogho stavlennja molodshykh shkoljariv do praci u sim'ji jak pedagoghichna problema [The upbringing of the value attitude of junior pupils to work in the family as a pedagogical problem]. In materialy zvit. nauk.-prakt. konf. In-tu problem vychovannja NAPN Ukrajinjy. Vol. 5. Ivano-Frankivs'k: NAIR [in Ukrainian].

6. Tehnicheskoe tvorcestvo uchashhihsja: ucheb. posobie dlja studentov pedinstitutov i uchashhihsja peduchilishh po industr.-ped. spec. (1989). [Technical creativity of students: study allowance for students]. Moscow: Prosveshhenie.

7. Formuvannja u vychovanciv pozashkiljnykh navchaljnykh zakladiv bazovykh kompetentnostej : monograph (2015). [Formation of basic competences for pupils of out-of-school educational institutions]. Kharkiv: Drukarnja Madryd [in Ukrainian].

8. Formuvannja cinnisnykh orijentyriv navchaljno-vychovnogho procesu u poza-shkiljnykh navchaljnykh zakladakh : monograph (2017). [Formation of Values of Educational Process in Out-of-School Educational Institutions]. Kyiv: TOV «Zadrugha» [in Ukrainian].

УДК 37.035.6:374

А.В. Корнієнко, м. Київ

ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ У ГУРТКАХ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

В статті розкрито роль українських національних ремесел як засобу формування